גמ׳ [א]אמר שמואל לדברי [א] ר״ט [ב]המתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלין מאי טעמא אמר [ב] קרא [ג]קרבן מנחה [ג]מלמד שמתנדבין שמן וכי [ג] מנחה מה מנחה [ד]קומצה ושיריה נאכלין אף שמן קומצו ושיריו נאכלין א״ר זירא אף אנן נמי תנינא א״ר שמעון אם ראית שמן שמתחלק בעזרה אי אתה צריך לשאול מהו אלא מותר רקיקי מנחות ישראל ולוג שמן של מצורע שאין מתנדבין [ד] מכלל דמ״ד מתנדבין מתחלק אמר ליה אביי אימא סיפא אם ראית שמן שניתן על גבי אישים אי אתה צריך לשאול מהו אלא מותר רקיקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מתנדבין שמן מכלל דלמ״ד מתנדב [ה] כולן לאישים לאביי קשיא רישא לרבי זירא קשיא סיפא בשלמא לרבי זירא רישא בשירים סיפא בקומץ אלא לאביי קשיא רישא תנא רישא אטו סיפא בשלמא סיפא תני משום רישא אלא רישא משום סיפא מי תני אין [ו] אמרי במערבא [ז]תנא רישא משום סיפא: [ח]ת״ש [*] יין כדברי ר״ע [ט]לספלים שמן [ז] כדברי רבי טרפון לאישים מאי לאו מדיין כולו לספלים שמן [ח] כולו לאישים מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא אמר רב פפא כתנאי [י]שמן לא יפחות מלוג רבי אומר שלשת לוגין במאי קמיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא [כ]דון מינה ומינה דון [ט] מינה ואוקי באתרה איכא בינייהו דרבנן סברי [י] מה מנחה מתנדבין אף שמן מתנדבין [ומינה מה מנחה לוג שמן אף כאן לוג שמן ומה מנחה קומצה ושיריה נאכלין אף שמן קומצו ושיריו נאכלין [יא] ואידך ממנחה מה מנחה מתנדבין אף שמן מתנדבין ואוקי באתרה] כנסכים מה נסכים שלשת לוגין [אף שמן שלש לוגין ומה נסכים כולן לספלין] אף שמן כולן [יב] לאישים אמר ליה רב פפא לאביי [יג] אי ממנחה מייתי לה [רבי] דר״ע דון מינה ומינה אלא רבי [ל]מאזרח גמר לה א״ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי מצית אמרת הכי והתניא [1]קרבן מנחה מלמד שמתנדבין שמן וכמה שלשה לוגין ומאן שמעת ליה דאמר שלשה לוגין רבי היא וקא מייתי לה מקרבן א״ל [מ]אי תניא תניא [נ]אמר שמואל המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים מ״ט אמר קרא [3]ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לה׳ והא קא מכבי כיבוי במקצת לא שמיה כיבוי איני [ס]והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ע]המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב דליכא אלא האי איבעית אימא כיבוי דמצוה שאני ת״ש דתנא ר״א בן יעקב [פ]כלפי שנתנה תורה [יד] לתרום יכול יכבה ויתרום אמרת לא יכבה [טו] שאני התם אפשר דיתיב ונטר [טז] ת״ש יין כדברי ר״ע לספלים שמן כדברי רבי טרפון לאישים ועוד תניא [3]יין נסך [יז] לספלים או אינו אלא לאישים אמרת [4]לא יכבה [יח] [צ]לא קשיא [ק]הא רבי יהודה הא ר״ש למימרא דשמואל כר״ש סבירא ליה [ר]והאמר שמואל מכבין [ש]גחלת של מתכת ברה״ר בשביל שלא יוזקו בה רבים

גמ׳ אמר שמואל המתנדב שמן לדברי [יט] **רבי טרפון קומצו.** ומקטיר הקומץ ושיריו נאכלים: **קרבן מנחה.** דמאי [יט] למכתב כי תקריב וכתב קרבן יתירא לדרשא: **אף אנן נמי תנינא.** דנאכל ולא מקטיר ליה כולו: **אין אתה צריך לשאול.** אם של אלו הוא או של נדבה הוא ויהיב טעמא למילתיה שאין מתנדבין שמן: **מכלל דמאן דאמר מתנדבין.** איכא לספוקי בנדבה אלמא שמן נדבה מתחלק: **בשלמא לר׳ זירא.** דמתרץ למתני׳ כשמואל רישא דמשמע מתחלק [בשירים] וסיפא דמשמע נדבה לאישים דאיכא [כ] לאוקמא בקומץ: **תנא רישא משום סיפא.** רישא דתני גבי שמן המתחלק אי אתה צריך לשאול מהו כדי נסבה דאי נמי מתנדבין שמן אינו מתחלק אלא משום דבעי למיתני סיפא אם ראית שמן ניתן על גבי האישים אי אתה צריך לספקה בנדבה שאין מתנדבין שמן דדוקא אשמעינן דאילו למאן דאמר מתנדבין נותן [כא] תנא רישא נמי אם ראית שמן מתחלק: **יין כדברי רבי עקיבא.** דאמר במסכת מנחות (דף קד:) מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן אותו יין לספלים הוא נותן [כב] לנסך ולא לזלף על האישים [כג] והוא הדין לרבי טרפון ביין [כד] אלא משום דאיצטריך [כה] שמן למיתני [כדברי] רבי טרפון דלא ליתני לה סתמא דהא לר׳ עקיבא אין מתנדבין שמן תנא נמי יין כדברי רבי עקיבא: **שמן של נדבה כדברי רבי טרפון.** דאמר אף מתנדבין שמן לאישים הוא נותן [כו]: **הא כדאיתא והא כדאיתא.** יין כולו לספלים ודקתני בשמן לאישים אקומץ קאי: ה״ג **כתנאי שמן לא יפחות מן הלוג רבי אומר שלשה לוגין: בדון מינה כו׳.** כל דבר שאתה למד מחבירו בג״ש [ס] או בהיקש הוי למוד [כז] ממנו בכל דבריו: **דון מינה ואוקי באתרה.** מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מגופו ילמד מחבירו ולשאר דברים שיכול ללמד [ט] מגופו העמידהו על מקומו: **מה מנחה מתנדבין כו׳.** דעיקר נדבת שמן מקרבן מנחה נפקא לן וסתם מנחה צריכה לוג שמן [ע] דכתיב (ויקרא יד) למנחה ולוג שמן: **ומה מנחה קומצה כו׳.** כלומר וכיון דאית ליה לתנא קמא דון מינה ומינה לענין הקטרה נמי [כח] דיינינן ומינה מה מנחה קומצה כו׳: **כנסכים.** דהא שמן של נדבה [כט] לא קרב אלא בפני עצמו כיין הבא בפני עצמו הלכך לנסכים דמי וביין פשיטא לן דשלשת לוגין ניהו כדנפקא לן במנחות (דף קד.) אזרח מלמד שמתנדבין יין: **ומה נסכים כולן לספלים.** כלומר כיון דרבי אוקי באתרה אית ליה להא נמי אוקי באתרה ומה [ל] יין כולו לספלים אף שמן דלאו בר ספלים כולו לאישים וביין פשיטא לן דכולו לספלים ואינו מתחלק לכהנים דהא מאזרח איתרבי דכתיב בנסכים כל האזרח יעשה ככה (במדבר טו) ומנחת נסכים כולה כליל: **רבי מאזרח גמר לה.** לנדבת שמן וכי נמי דיינת מינה ומינה שלשת לוגין הן שהוא פחות שבנסכים דנסכים של כבש רביעית ההין יין [לא] כתיב בהו [לב] (שם): **ומי מצית אמרת הכי.** דרבי מאזרח גמר לה: **אשה ריח ניחוח.** אלמא יש יין שהוא לאישים ואיזה זה יין הבא בפני עצמו דאילו הבא בגלל זבח כתיב הסך נסך שכר (שם כח) לשון שביעה לשון שכרות שיהא גרלה על גבי המזבח כשפוקקין את השיתין כדאמרינן במסכת סוכה (דף מט:): **לא שמיה כיבוי.** דלא קפיד קרא אלא אאש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא ו): **כלפי.** כלומר הואיל: **לתרום.** את הדשן: **יכול יכבה.** אם מצאן כולן לוחשות שאינן מאוכלות: **אמרת לא יכבה** [לג]. אלמא כיבוי דמצוה אסיר [לד]: **ונטר.** וממתין: **או אינו אלא לאישים.** דהא כתיב אשה ביין (במדבר טו): **הא רבי יהודה.** דאמר (שבת קכ:) [פ] דבר שאין מתכוין אסור הוי לא [לה] תכבה אפילו בלא מתכוין הלכך עקר ליה למשמעותיה דאשה למדרשיה נחת רוח הוא לפני כאישים והכי מסיק לה לברייתא בספרי (שלח טו יז): **הא רבי שמעון.** שמואל כרבי שמעון דכיון דאין מתכוין לכבות אין לא תכבה ראייה [לו] עליו לאסור למיעקר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה ואם תאמר פסיק רישא ולא ימות הוא אפשר דמזליף ליה בטיפין דקות מאד הלכך אי נמי מכבה בטיפים גסות לדבר שאין מתכוין הוא: **גחלת של מתכת.** לאו בת כיבוי הוא [לז] ואיסורא דרבנן הוא דאיכא ובמקום היזק רבים לא גזור רבנן: אבל

אמר ליה אי תניא תניא. הא דפליגי רבי ורבנן בסוף כל המנחות באות מצה (מנחות סג.) גבי תנופת זבחי שלמי צבור דילפינן מזבחי שלמי יחיד וקאמר רב פפא דכולי עלמא דון מינה ומינה והיא מקמי דשמעה לברייתא דהכא דמפקינן [לח] גבי מתנדב שמן דפליגי בדון מינה ומינה ויש לתמוה דבפרק המנחות והנסכים (שם קד:) תנן אמר רבי טרפון מה מצינו ביין שהוא בא חובה בא [לט] בנדבה אף שמן שהוא בא חובה בא נדבה למה לי מה מצינו כיון דיליף הכא מקרא מדכתיב קרבן:

המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב. וא״ת אמאי חייב הא איתעבידא לה מצוותה דהא תנן לה [מ] בפרק המזבח מקדש (לעיל פו.) וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר ושמא יש חילוק בין הורידה לפקעה [מא] והיא דתנן במסכת תמיד (דף לג.) נתפזר ממנה כקב גחלים מכבדן לאמה ניחא בלאו הכי משום דאיתניק למצוותה כדאמר בשלהי טרף בקלפי (יומא מו:):

הא רבי יהודה הא רבי שמעון. וא״ת הא שמעינן ליה לר״ע דסבר ליה כר׳ שמעון בהגוזל בתרא (ב״ק קיג.) דקאמר רבי שמעון משום ר׳ עקיבא לובש אדם [י] כלאים זה על גב זה כדי להעביר כו׳ ויש לומר דתרי תנאי ואליבא דר״ע:

עין משפט נר מצוה

לא א ב מיי׳ פט״ו מהלכות מעה״ק הלכה יד:
לב ג מיי׳ פי״ז מהל׳ מעה״ק הלכה יד:
לג ד מיי׳ פ״ב מהל׳ תמידין הלכה ו:
לד ה מיי׳ פי״ב מהל׳ שבת הל׳ ג ופ״א שם הל׳ ז טוש״ע א״ח סימן שלד סעיף מ:

◆

תורה אור השלם

1. ונפש כי תקריב קרבן מנחה ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ויקרא ב, א
2. כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח ליהוה: במדבר טו, יג
3. ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחח ליהוה: במדבר טו, י
4. והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: ויקרא ו, ה-ו

◆

מוסף רש״י

ושיריו נאכלין. דלא הוי כליל כמוכת, ושאני ליה לשמואל בין שמן דמאי קמיץ ובין יין דלא מאי קמיץ (מנחות עד: מכתי״י) **שמן לא יפחות מלוג.** דהוי למנחת נדבה ואע״ג דהוא מתכוין להקריבו בפני עצמו כנסכים, והך סתמא כרבי טרפון דאמר אף מתנדבין שמן (שם קו.) **דון מינה ומינה.** לכל דבריה נלמוד ממנה מאחר שעיקרו של דבר למדנו מחבירו אף לכל דבריה נלמוד ממנה (סנהדרין עה: ובעי״ן שבועות לא.) **דון מינה ואוקי באתרה.** דון עיקר הדבר ללמדו מחבירו, אבל לשאר דבריו שאפשר מולא דינו מפורש בו ולאותו יכול ללמוד מיניה וכיה דבר מדבר ואינך צריך ללמד מחבירו, העמידהו במקומו ואל משויהו לחבירו (סנהדרין עה:). או: כלומר נלמד שלמדו משם יכנסתו לכאן, העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורשים בו (שבועות לא. ובעי״ן חולין קכ:). או: נלמד דגריפי נמרין, נלמד דלא נריכין מוקמינן באתרא (יבמות עח.) **דרבנן סברי מה מנחה מתנדבין.** דשמן דלא נדבה נמרין ממנחה נדבה, כדאמר קרבן מלמד שמתנדבין שמן, והאוא גבי מנחת נדבה כתיב כי תקריב קרבן מנחה: **ואוקי באתרה. בנסכים.** דשמן הבא בפני עצמו הרי כנסכים דומיא דיין: **מאזרח גמר לה.** כי היכי דגמרינן יין הכי נמי גמר רבי אזרח מלמד שמתנדבין שמן, ולמן מינה כל הנסכים שלשה לוגין: **קרבן מנחה מלמד כו׳.** אלמא ממנחת נדבה גמר לה (מנחות קו.) **המתנדב יין.** בלא קרבן. **מביא ומזלפו על גבי האישים.** על האש דהכאה הוית כוליה למזבח (שם עד: מכתי״י) **וכיבה חייב.** משום לא תכבה (יומא מו:) **כלפי.** תמוך (פסחים ח:): **מכבין גחלת של מתכת.** שמסלקין לחוך מפולת של ברזל, דלא שייך כבוי בסכי מדאורייתא, ומדרבנן אסורה והיכא דאיכא נזקא לרבים לא גזרו על השבות (שבת מב.):

◆

ליקוטים

המתנדב שמן קומצו. וודאי דלקמצה בפס ידו כדרך קמיצת המנחה אי אפשר, אלא שמפריש בכלי שיעור קומץ שהוא כשני זיתים. (תוי״ט פפ״ב דמנחות)

*) ועי׳ מוסף רש״י ד״ה ושיריו נאכלין, ויהגמ״ה מנחות דף עד ע״ב ע״ד קומצו. יקטנו:

מסורת הש״ס

א) [ע׳ תוי״ט סוף פי״ב דמנחות], ב) [מנחות קו.], ג) [שם עד:], ד) [שבת ל: וש״נ], ה) תוספ׳ דמנחות פי״ב ה״ד, ע׳ ספרי שלח קז, ו) מנחות קו. [ושם כל הסוגיא בכמה שינויים], ז) [יבמות עח: וש״נ], ע׳ ירוש׳ יבמות פ״ח ה״ג, פי״א ה״א, סנהדרין פ״ט ה״א, שבועות פ״ד ה״ב פ״ה ה״ב, ח) [שבת קטו: וש״נ], ט) מנחות עד., י) [יומא מו:], כ) בעי״ן פסחים ח סוטה ג., ל) ע׳ רש״ק, מ) [שבת מב: וש״נ], נ) שם מב., ס) ע׳ חולין קב:, ע) מנחות מט., פ) [יד׳ כב. כט: מב: וכמאר דוכתי, אמנם עיקר מילתא דר״י נופיה בגולה כב: במשנה ובגמ׳].

◆

גליון הש״ס

גמ׳ יין כדברי ר״ע. עי׳ מנחות דף נא ע״ב תוס׳ ד״ה למיתני:

◆

שינויי נוסחאות

א] לדברי ר״ט נמחק (שיטה). וכן ליתא בכתה״י ובמנחות (עד ב), ובאמת נראה כמיותר, ורש״י הוא שפירשו (דק״ס): ב] בכ״י דהתניא ונפש כי תקריב קרבן מנחה. ומיבות אמר קרא נמחק (שיטה): ג] נ״ל וכמנחה (שיטה): ד] מתנדבין שמן (שיטה) מכלל דלמ״ד (כי״צ): ה] מתנדבין שמן אזיל לאישים כצ״ל (שיטה). נ״א כולו לאישים (ב״ש): ו] בכ״י אמרי במערבא אין: ז] מדברי התוס׳ במנחות (נא ב) ובחולין (כב ב) נר׳ דל״ג שמן, ומפרשי דפליג ר״ט ביין, והגר״ב שם כתב על דבריהם דמגוה ליישב: ח] שמן נמי כולו (שיטה): ט] נ״ל ודון (שיטה): י] סברי דון מינה ומינה דון מינה מה מנחה כו׳ (שיטה): יא] נאכלין ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה דון מינה מה מנחה כו׳ (שיטה ובכ״י בבתה״י ובמנחות): יב] נ״ל כולו לאישים אמר להו רב פפא אי ממנחה ילפי לה דכו״ע לא פליגי דדון מינה ומינה כו׳ (שיטה): יג] במנחות ליתא אמר להו רב פפא. ותיבת לאביי ליתא (הגר״ב): יד] תורה רשות לתרום (שיטה): טו] נ״ל תכבה (צ״ק), וכלישנא דקרא (ויקרא ו): טז] בכ״י נוסף עד דלהוי אפר: יז] בכתה״י וילקוט לנסך. כלשון הפסוק: יח] כדברי (שיטה), וכ׳ לית א׳: יט] מדמצי למכתב כי תקריב מנחה וכתב כו׳ (שיטה): כ] נ״ל איכא (ב״ש): כא] ניתן ע״ג האישים תנא כו׳ כצ״ל (צ״ק): כב] ניתן (ב״ש): כג] בכ״מ נוסף ושטעמא דר׳ עקיבא מפרש בגמ׳: כד] תיבת ביין ליתא בכ״י (וכיה הוספת בכ״ה), ופי׳ דר׳ טרפון נמי ס״ל דמתנדבים יין (צ״ק): כה] דאיצטריך למיתני שמן כדברי ר״ט דלא מיתני ליה סתמא כצ״ל (שיטה): כו] למד (שיטה): כז] ללמוד (דו״ח): כח] נ״ל נמי ילפינן מינה מה כו׳ (ב״ש): כט] בכתה״י ודי״ו נדבה לח הקרב בפני כו׳. ופי׳ ל״ק נדבה הבא בפנ״ע ביין הבא כו׳: ל] דמה (דו״ח): לא] בד״ו שמן. וכצ״ל. דלא מאזרח גמר דמתנדבין שמן אלא ס״ל ללמוד מיין דכהדיא כתיב ביה בשמן רביעית ההין דהיינו ג׳ לוגין (חק״נ וע״ש שם): לב] בכ״מ נוסף והיין ייב לוגין: לג] בכתה״י ודי״ו תכבה. ורלאה לעיל אות טו: לד] נ״ל נמי אסיר (שיטה): לה] נ״ל בלא (באה״מ): לו] נ״ל לאסור עליו (שיטה): לז] נ״ל היא (שיטה): לח] נ״ל דמפקינן (שיטה): לט] נ״ל ובא (שיטה): מ] נ״ל לעיל (שיטה): מא] בכ״מ נוסף דפקעה מאליה חשיבא נעשית מצוותה אבל הורידה לא נעשית מצוותה:

שיטה מקובצת המתנדב יין מביא ומזלפו ע״ג האישים. ודוקא נסכים הבאין בפני עצמן אבל נסכים הבאין בגלל הזבח אינו מזלפן דכתיב בהו הסך נסך שכר דמשמע לשון שביעה ושכרות לומר והוא כשנבנו לספלים ומתוך דלית ליה מזלפו על גבי האישים מפרש להאי קרא נחת רוח לשם האישים: